

เมื่อไรการศึกษาของไทยจึงจะดี สิบปี ยี่สิบปี
ร้อยปี หรือ กี่ร้อยปี

ปัญหาของการดำเนินการศึกษา ของไทย
ที่เราจะได้ยินได้ฟังอยู่บ่อยๆ เช่น เด็ก
ออกโรงเรียนกลางคันมาก เด็กยุคคนปกครอง
ยาก เด็กสอบตกบ้างหนึ่งๆ หลายหมื่นคน
ยูวอาชญากรรมเพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อน คน
ว่างงานมากกว่าแต่ก่อน ผู้ก่อการร้าย และ
โจรผู้ร้ายชุกชุม ฯลฯ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่
ทำความหนักใจ ให้กับรัฐบาล มากเหลือเกิน
และหน่วยงานต่างๆ ก็พยายามที่จะแก้ไข
ปัญหาเหล่านี้อยู่ตลอดเวลา แต่จากการ
ปฏิบัติปรากฏว่า ยิ่งแก้ กลับยิ่งมากขึ้น คือ
มีปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแสดงว่าเรายังแก้
ไม่ถูกจุด หรือไม่ตรงสาเหตุ หรือวิธีการแก้
ยังไม่ดี อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง
ก็เป็นได้

ผู้เขียนเห็นว่าต้นตอของเรื่องนี้อยู่ที่ เรายัง
ไม่ได้ทำงาน ตามความมุ่งหมาย ของการศึกษา
อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับผิดชอบ
การศึกษาของเราอันได้แก่ สภาการศึกษาแห่ง
ชาติ กระทรวงต่างๆ ที่มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัด
กรมกองต่างๆ ภาค จังหวัด อำเภอ ตลอด

ความมุ่งหมาย ของ การศึกษา

วัน เตชพิชัย

จนครู อาจารย์ ทุกคน เคยถามตนเองบ้างหรือเปล่าว่า ที่ทำงานไปวันหนึ่งๆ นั้น ตนได้ทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายที่วางไว้แล้วหรือยัง ถ้าผู้อ่านท่านใดใครจะทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็จงลองถามบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับส่วนราชการ หรือหน่วยงาน ดังกล่าวดู ท่านจะไ้รับคำตอบต่างๆ นานา อาจจะมีบางคนตอบท่านว่า คิดถึงความมุ่งหมายของการศึกษาบ้างเหมือนกัน แต่ถ้าท่านถามต่อไปว่า ความมุ่งหมายเหล่านั้นว่าอย่างไร ก็จะได้รับคำตอบอีกมากมาย เช่น เพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้ เพื่อให้เด็กสอบไล่ได้ เพื่อให้เด็กฉลาด มีความรู้ เพื่อให้เด็กพัฒนา หรือ ... และอาจจะมีบางคนตอบท่าน ตรงตามแผนการศึกษาแห่งชาติเลยทีเดียว

ไม่ว่าท่านจะได้รับคำตอบอย่างไร โปรดเข้าใจว่า นั่นเป็นการตอบคำถามเท่านั้น สิ่งที่ท่านควรจะคิดต่อไปก็คือ มีคนสักกี่คนที่พยายามจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาอย่างแท้จริง แม้ท่านจะไม่ได้คำตอบที่ถูกต้อง แต่ก็จะได้คำตอบเพียงเสาะๆ ว่า คนประเภทนี้มีอยู่เพียงส่วนหนึ่งของผู้ที่ทราบความมุ่งหมายของการศึกษาเท่านั้น เพราะผู้ที่ทราบความมุ่งหมายของการศึกษาบางคน อาจจะไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่

ของตนก็เป็นได้ ทำให้จำนวนของผู้ที่ดำเนินการศึกษาให้เป็นไปตาม ความมุ่งหมายของการศึกษา ยิ่งลดน้อยลงไปอีก

ดังนั้นจึงพอจะสรุปได้ว่า การที่การศึกษาของไทยยังไม่ดีเท่าที่ควร (ซึ่งส่งผลให้งานด้านอื่นๆ ของชาติไม่ดีไปด้วย) นั้น เป็นเพราะ ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก ยังไม่ทราบว่าจะควรรับผิดชอบอะไร ตนกำลังสร้างคนให้เป็นอะไร มิฉะนั้นแล้ว ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวในตอนต้นก็คงจะไม่เกิดขึ้น

อาจจะมีผู้อ่านบางท่านคัดค้านว่า ถึงแม้จะทราบความมุ่งหมายของการศึกษาเป็นอย่างดี แต่ก็มีปฏิบัติไม่ได้ เพราะมีสาเหตุอีกหลายอย่างที่มาเกี่ยวข้อง เช่น งบประมาณน้อย ระบบงานยังไม่ดี การทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ประสานกัน บุคลากรอันได้แก่ ครู อาจารย์ เป็นส่วนใหญ่ มีประสิทธิภาพและความรู้ที่น้อยเป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่า นี่แหละ คือตัวอย่างของความไม่พยายามส่งเสริมให้การศึกษากลายเป็นไปตามความมุ่งหมาย ซึ่งมาจากสาเหตุใหญ่อันเดียวกันคือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่พยายามศึกษาให้เข้าใจ ไม่เปลี่ยนระบบงานให้สอดคล้องกัน ไม่ยอมลงทุนในตัวบุคคล บางคนอาจจะถือว่า ตนเป็นผู้รู้ดีในทุกสิ่งทุกอย่าง และที่ร้ายไปกว่านั้น คือ บางคน

ถือว่าคนมีอำนาจอยู่ในมือ จะทำหรือตัดสินใจอะไรก็ได้

เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็ทำให้นึกต่อไปว่า เมื่อไรเราจึงจะแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาประเทศให้สำเร็จได้เล่า สิบปี ยี่สิบปี สามสิบปี ... ร้อยปี หรือกักร้อยปี ไม่มีใครตอบได้ ในเมื่อสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่สุดของการศึกษา คือ ความมุ่งหมายของการศึกษา ยังไม่เป็นที่ยึดถือ หรือเป็นที่ทราบสำหรับครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกๆ ฝ่าย ในทุกระดับของการศึกษา

ผู้เขียนเห็นว่า ตามสภาพของการศึกษาที่เราพอจะจัดได้ในปัจจุบันนี้ น่าจะดีกว่าที่เป็นอยู่นี้อีกมาก หากเราสามารถทำให้ทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งสถาบันทางสังคมทุกสถาบันได้เข้าใจในทำนองเดียวกัน และร่วมมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เยาวชนของเราได้รับการศึกษาในทิศทางที่ตรงกัน ตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่เราได้วางเอาไว้

เกี่ยวกับเรื่องนี้ สแกนฝึกหัดครู เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา และวิทยาลัยครูต่างๆ ได้ให้การอบรมสั่งสอนให้ผู้ที่จะออกมาเป็นครู อาจารย์ และทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา พยายามยึดถือ และปฏิบัติตามอยู่ตลอดเวลา แต่จากการออกปฏิบัติ

งานจริงๆ ครู อาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หาได้ทำงานตามความมุ่งหมายของการศึกษาอย่างแท้จริงไม่ เพราะเหตุผลหลายประการ ดังต่อไปนี้

๑ ครู อาจารย์ เหล่านั้น ยังไม่ทราบวิธีการปฏิบัติว่า ทำอย่างไรจึงจะให้เกิดผลตามความมุ่งหมาย

๒ ครู อาจารย์ ใหม่สำเร็จออกมา อย่างกระท่อนกระแท่น

๓ สังคมปัจจุบันนี้ยึด การสอบไล่ได้ เป็นใหญ่ ไม่ว่าจะเรียนอะไร ส่วนใหญ่ ขอให้สอบไล่ได้ และได้หลักฐานว่าสำเร็จตามหลักสูตร คือ ให้ได้ประกาศนียบัตร และปริญญาบัตรก็เป็นอันใช้ได้ ทำให้ครูอาจารย์ที่สอนเด็กตามอุดมคติทำงานได้อย่างไม่เต็มที่

๔ ความมุ่งหมายของการศึกษาของไทย ไม่ค่อยแน่นอน เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดว่า มุ่งให้กุลบุตรกุลธิดา ได้พัฒนาทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้าน พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา จากการศึกษาวิชาการศึกษา ในสถานฝึกหัดครู นิสิตนักศึกษา และนักเรียนฝึกหัดครูได้รับความรู้ว่า ความมุ่งหมายของการศึกษามี ๔ อย่าง คือ ให้เด็กมีสติการแห่งตน มนุษยสัมพันธ์ ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองดี ส่วนความ

คิดทางจิตวิทยา ต้องการให้คนพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน ไปอย่างสมดุลกัน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ครู อาจารย์ และผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา จึง ยึดความมุ่งหมายของการศึกษา อันเป็นเป้าหมาย ของการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่ความจริง แล้วความมุ่งหมายการศึกษาของไทยน่าจะเป็นไป ตาม แผน การ ศึกษา แห่ง ชาติ มาก กว่า อย่าง อื่น เพราะมีตราไว้เป็นกฤษฎีษณะ

๕ ผู้บริหารประเทศยังไม่ค่อยมีปรัชญาหรือ หลักการในการเตรียมกำลังคน เรื่องนี้เป็นปัญหา ที่ยิ่งใหญ่มาก เพราะผู้ที่มีอำนาจหรือความรับผิดชอบ ต่อประเทศก็คือ คน ถ้าได้คนที่บกพร่องไป บริหารประเทศโดยแต่ละกระทรวง หรือแต่ละฝ่าย ยังไม่เข้าใจนโยบายที่แน่นอนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การเตรียมคนก็ไม่มีทางที่จะถูกต้องได้ จากที่ท่าๆกัน รู้สึกว่า งานของประเทศไทยเรา มักจะเป็นแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าทำ เพื่ออนาคต เช่นต้องเพิ่มกำลังตำรวจ ต้องขยาย ขยายคุก ต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปราม อาชญากร และอื่นๆที่คล้ายคลึงกันอีกมาก แต่ งานเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เป็นคนเลว หรือ เป็นอาชญากร กลับไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน เท่าที่ควร เช่น การขยายโรงเรียน เพิ่มอัตราเงิน เดือนครู สนับสนุนให้มีบริการแนะแนว และช่วย

เหลือนักเรียนด้านอื่นๆให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เน้น ด้านจริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ การเลื่อนชั้นของนักเรียน นอกจาก จะพิจารณาด้านความรู้แล้ว ควรจะมีการพิจารณา อย่างอื่นด้วย เป็นต้น

๖ ปัญหาอื่นๆมีอีกหลายประการเช่นระบบ ราชการ เป็นระบบที่ไม่ค่อยกระตุ้นให้ ครู อาจารย์ ทำงานอย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่และครูยังไม่ทำงานทุ่มเทเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง ผู้ บริหารของสถาบันต่างๆ ยังมีคุณสมบัติไม่ เหมาะสม ฯลฯ

ที่เขียนมาทั้งหมดนี้ มิใช่จะตำหนิครู อาจารย์ ว่ายังทำงานไม่ดี แต่เขียนเพื่อจะวิเคราะห์ให้เห็น ว่า การที่จะทำให้การศึกษาเกิดผลนั้น ผู้ทำ งานน่าจะทราบว่าจะผลที่เราหวังจะได้นั้นคืออะไร ก่อน เพื่อไม่ให้เข้าทำนองว่า ออกจากบ้านก็ จะเดินทาง แต่ยังไม่ทราบว่า จะเดินทางไปไหน อย่างนี้ถ้าเดินไป ผู้เดินก็จะไม่ค้นร่นชวนขวย อะไรเลย เพราะตนไม่ได้ตั้งใจว่าจะเดินทางไปไหน

การดำเนินการศึกษาในปัจจุบัน ดูๆไป ก็ เหมือนกับอุทาหรณ์ไทยกمانแหละ เลยทำ ให้คิดว่า ถึงเวลาแล้ว ที่ควรจะทำตัดการ ทำ งานเช่นนี้เสียที่ โดย จึงมาช่วยกัน จึงมา ช่วยกัน จึงมาช่วยกัน